

MIESIĘCZNIK KIEROWNICZEJ KADRY OŚWIATOWEJ

DYREKTOR SZKOŁY

NR
7-8
[391-
-392]
LIPIEC
SIERPIEŃ
2026

Co w prawie piszczy Vademecum dyrektora szkoły

s. 29

**Nowe
technologie**

Szkolne sposoby na smartfony

s. 71

Niezbędnik Dyrektora Kryzys demograficzny

s. 107-117

Indeks 376779 ISSN 1230-9508

E-prenumerata „Dyrektora Szkoły”
dostępna **na platformie LEX!**

Naruszenie praw i dobra dziecka

GRZEGORZ ĆWIERTNIEWICZ

Jedną z najistotniejszych, szczególnie traktowanych w Karcie Nauczyciela kategorii przewinień dyscyplinarnych jest popełnienie czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, za co nauczyciel odpowiada na zasadach z art. 75 ust. 1 KN. Bezwzględnie wiąże się to ze sprzeniewierzeniem się etosowi zawodu.

To szczególny rodzaj uchybienia mieszczący się w przesłankach odpowiedzialności dyscyplinarnej, o których mowa w art. 75 ust. 1 KN (uchybiecie godności zawodu lub obowiązkowi z art. 6 KN). Dla przewinienia tego art. 75 ust. 2a KN przewiduje odrębną regulację. Ustawodawca jasno wskazał, że nie można wymierzyć nauczycielowi kary porządkowej, a wręcz zobowiązał dyrek-

tora szkoły (w przypadku dyrektora – organ prowadzący) do zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego nie później niż w ciągu 14 dni od powzięcia wiadomości o popełnieniu takiego czynu, chyba że można jednoznacznie stwierdzić, iż do naruszenia nie doszło. Zaniechanie ze strony dyrektora może skutkować poniesieniem przez niego odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Kryterium „dobro dziecka” ma charakter klauzuli generalnej wyznaczającej sposób oceny działań i zaniechań w danej sprawie. Klauzula generalna to niedookreślony, nieostry zwrot występujący w przepisach prawa, który odsyła do pozaprawnych wartości i norm (np. etycznych, społecznych), pozostawiając organowi stosującemu prawo pewien zakres uznania przy podejmowaniu

rozstrzygnięcia. Kryterium „dobro dziecka” można odnaleźć w prawie rodzinnym, opiekuńczym, cywilnym, konstytucyjnym, karnym i rodzinnym, ma także ugruntowane znaczenie orzecznicze (Sąd Najwyższy, Trybunał Konstytucyjny).

Związane jest ściśle z ochroną dzieci wyrażoną ze względu na ich słabszą pozycję w art. 72 Konstytucji:

❶ *Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.*

❷ *Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.*

❸ *W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.*

Niełatwo wskazać, czym jest konkretnie dobro dziecka, choćby ze względu na interdyscyplinarność tego kryterium. Wiąże się z pojęciem człowieczeństwa i prawem do szczęśliwego dzieciństwa, ale jak wskazuje dr Katarzyna Hanas w monografii *Konstrukcja normatywna „dobra dziecka” i jej sądowe stosowanie* (Lublin 2021), nie należy go łączyć z interesem dziecka. Znaczenie tych terminów nie jest identyczne, choć często traktuje się je jako bliskoznaczne lub częściowo nakładające się. Interes oznacza tyle co pożytek, zysk, jakaś korzyść, natomiast dobro można rozumieć jako coś, co jest oceniane jako wartościowe czy pomyślne.

Dobro dziecka będzie chronione, jeśli zostaną zaspokojone jego interesy. Samo podjęcie określonej czynności może nie przynieść spodziewanego efektu. O dobru dziecka można mówić wtedy, kiedy zostanie zrealizowany jego interes. Do realizacji dobra dziecka zmierza również przestrzeganie jego praw.

Dziecko a uczeń

W kontekście art. 75 KN oraz przepisów dotyczących postępowania wyjaśniającego (oraz kolejnych, do-

tyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej) konstrukcje „dobro dziecka” i „dobro ucznia” nie powinny być stosowane zamiennie. Są to odmienne pojęcia, przynajmniej w części. Zgodnie z art. 10–11 k.c. w sensie prawnym bycie dzieckiem kończy się z chwilą ukończenia 18 lat i uzyskania pełnej zdolności do czynności prawnych. Natomiast w myśl art. 92 k.r.o. *dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską*. Z chwilą ukończenia 18. roku życia władza rodzicielska wygasa, a rodzice przestają być przedstawicielami ustawowymi. Istnieją też definicje „dziecka” skonstruowane na potrzeby innych ustaw, np. w ustawie o Rzeczniku Praw Dziecka będzie to *od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności*.

Odmowa skorzystania z toalety oraz tego skutki traktowane są jako naruszenie godności dziecka, jego prawa i dobra

Należy zatem dojść do przekonania, że „dobro ucznia” zawiera się w konstrukcji „dobro dziecka” tylko w sytuacji, kiedy mowa o osobach pobierających naukę od wczesnych etapów edukacji do ukończenia 18 lat. Tymczasem art. 5 u.p.o. stanowi, że nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską, z poszanowaniem godności osobistej ucznia – którego wiek nie ma znaczenia.

Oznacza to, że obowiązki z art. 5 u.p.o. i art. 6 KN dotyczą także pełnoletnich uczniów. Obligatoryjny tryb zawiadomienia rzecznika z art. 75 ust. 2a KN dotyczy jednak czynów wobec dziecka (ucznia niepełnoletniego). W przypadku ucznia pełnoletniego dyrektor może zawiadomić rzecznika na zasadach ogólnych, nie znajdzie natomiast w tej sytuacji zastosowanie art. 75 ust. 2a KN.

Kategorie naruszeń

Nie ma możliwości wskazania zamkniętego katalogu zachowań nauczyciela, które należałoby kwalifi-

kować jako naruszenie praw i dobra dziecka. Można natomiast, biorąc pod uwagę orzecznictwo, komentarze do przepisów i doświadczenie wskazać kilka z nich:

❶ **Przemoc fizyczna** (naruszenie nieetykalności cielesnej):

- uderzenie, np. „lekkie uderzenie zeszytem” traktowane jest wprost jako uchybienie godności zawodu i obowiązków z art. 6 KN,
- wymierzenie klapsa (uderzenie w pośladek),
- szarpanie,
- popychanie, potrącenie, przytrzymywanie w sposób naruszający nieetykalność,
- pociągnięcie za włosy lub ucho.

Każde z tych zachowań należy traktować jako naruszenie praw i dobra dziecka oraz uchybienie godności zawodu nauczyciela i obowiązków z art. 6 KN, co obliguje dyrektora do zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego.

❷ **Przemoc psychiczna**, naruszenie godności i prawa dziecka do szacunku – zachowania upokarzające, ośmieszające, naruszające godność, m.in.:

- nakazywanie wykonywania kar fizycznych w formie upokarzającej, np. robienie pompek czy „pajacyków” w pokoju nauczycielskim (uchybienie wychowawcze naruszające art. 6 KN i dobro dziecka),
- odmowa wyjścia do toalety skutkująca ośmieszeniem ucznia przed klasą – odmowa skorzystania z toalety oraz tego skutki traktowane są jako naruszenie godności dziecka, jego prawa i dobra,
- wyzwiska, znieważanie ucznia (obraźliwe słowa, etykietowanie) – to przemoc psychiczna, której brak dowodów bywa przyczyną umorzenia, ale sam typ zachowania jest kwalifikowany jako naruszający dobro dziecka,
- publiczne upominanie czy karanie w sposób poniżający, np. wciąganie innych uczniów w ośmieszanie danego dziecka.

❸ **Zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia dziecka** (zaniedbanie opieki, brak zapewnienia bezpieczeństwa):

- pozostawienie uczniów bez opieki, np. wypuszczenie klasy do stołówki bez nadzoru, spóźnienie na lek-

cję, w czasie którego doszło do bójki uczniów – naruszenie obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa z art. 6 KN w sytuacji realnego zagrożenia praw/dobra dziecka obli-guje zgłoszenie do rzecznika,

- organizowanie dla uczniów aktywności w warunkach zagrażających zdrowiu, np. ćwiczenia fizyczne w pokoju nauczycielskim lub pomieszczeniu nieprzystosowanym mogą narażać zdrowie dziecka i naruszać jego dobro,
- inne rażące zaniedbania opiekuńcze, przez które uczeń realnie narażony jest na urazy, np. brak nadzoru na przerwach, lekceważenie obowiązku opieki, jeśli skutkiem jest zagrożenie bądź naruszenie dobra dziecka.

4 Naruszanie podstawowych praw ucznia związanych z godnością oraz zdrowiem:

- systematyczne odmawianie uczniom możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb fizjologicznych, np. uporczywe niewypuszczanie do toalety mimo zgłaszanej potrzeby – prawo do korzystania z sanitariatów jest elementarnym prawem człowieka i odmowa połączona z ośmieszeniem narusza godność dziecka,
- działania sprzeczne z prawem dziecka do szacunku i ochrony przed poniżającym traktowaniem, np. kary o charakterze fizycznym lub upokarzającym, szczególnie przy innych osobach.

5 Inne wymierzone w dobro dziecka zachowania:

a) z komentarzy ogólnych – w komentarzach wskazuje się, że naruszeniem praw i dobra dziecka mogą być co do zasady wszelkie zawinione zachowania nauczyciela, które:

- naruszają obowiązki z art. 6 KN (dydaktyczne, wychowawcze, opiekuńcze, w tym zapewnienie bezpieczeństwa),
- godzą w godność dziecka albo jego zdrowie fizyczne czy psychiczne,
- są sprzeczne z prawami dziecka wynikającymi z Konstytucji, Konwencji o prawach dziecka i innych aktów;

b) z kazusów:

- przemoc fizyczna lub psychiczna, którą uczeń zgłasza, a nauczyciel jej zaprzecza – jeżeli są dowody bądź istnieje wiarygodne podejrzenie, dyrektor ma obowiązek zawiadomić rzecznika,
- wszelkie zachowania zagrażające zdrowiu psychicznemu, np. uporczywe zastraszanie, ciągle ośmieszanie, dyskryminowanie, o ile zostaną uprawdopodobnione.

Dyrektor powinien zgłosić każdą sytuację związaną z prawdopodobieństwem dopuszczenia się przez nauczyciela wymienionych i podobnych czynów. Nie powinna to być jednak czynność automatyczna, lecz dokonywana tylko wtedy, kiedy zaistnieje uzasadnione podejrzenie naruszenia praw i dobra dziecka. Nie każde zachowanie „niekomfortowe” automatycznie stanowi naruszenie. Potrzebna jest ocena proporcjonalności i kontekstu (np. działania interwencyjne).

Ustawodawca zwolnił dyrektora z natychmiastowego zawiadamiania i wyznaczył okres na uprawdopodobnienie zaistnienia takiego czynu. Dyrektor ma obowiązek zbadania okoliczności sprawy, jej zasadności oraz wagi i adekwatności zarzutu. Co ważne, do zawiadomienia wystarczy po-

dejrze, a nie pewność popełnienia czynu. Dyrektor nie osądza – to kompetencje innych organów.

Domniemanie niewinności

Przy dokonywaniu zgłoszenia należy pamiętać bezwzględnie o zasadzie domniemanie niewinności – obwinionego nie uważa się za winnego zarzucanego przewinienia, dopóki nie zostanie mu udowodniona вина stwierdzona prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym. Samo zawiadomienie rzecznika, wszczęcie postępowania wyjaśniającego, postawienie zarzutów, skierowanie wniosku do komisji dyscyplinarnej nie przesądza jeszcze o winie nauczyciela. Ta może być stwierdzona dopiero prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej.

W zawiadomieniach i dokumentach dyrektor nie powinien pisać, że nauczyciel „jest winny” czy „popełnił przewinienie”. Zaleca się używanie sformułowań typu: „istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego” bądź „podejrzenie naruszenia praw i dobra dziecka”.

Do prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej nauczyciel jest traktowany jako niewinny zarzucanego czynu zarówno przez organy prowadzące postępowanie, jak i przez dyrektora. Domniemanie niewinno-

ści nie zwalnia jednak tego ostatniego z obowiązku działania – musi zawiadomić rzecznika, gdy ma uzasadnione podejrzenie naruszenia praw lub dobra dziecka, może zawiesić nauczyciela, ale nie może publicznie przesądzać jego winy. W kontaktach z rodzicami, radą pedagogiczną należy informować, że sprawa została przekazana rzecznikowi, lecz nie przesądzać rozstrzygnięcia komisji. Dzięki temu dyrektor wypełnia obowiązek ochrony dziecka i obowiązek zawiadomienia, szanując domniemanie niewinności nauczyciela.

Zdarza się, że dyrektor ma obawy, jak zachowa się nauczyciel, jeśli sprawa zostanie umorzona. Zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego nie stanowi naruszenia dóbr osobistych nauczyciela, jeżeli dyrektor działał w granicach obowiązku z art. 75 ust. 2a KN (podejrzenie naruszenia praw lub dobra dziecka). Wynika to właśnie z charakteru domniemanie niewinności: zawiadomienie służy wyjaśnieniu sprawy, nie przesądzeniu winy.

Czynności wyjaśniające

Aby ustalić, czy złożenie zawiadomienia jest konieczne, dyrektor powinien podjąć czynności wyjaśniające:

- a) zawiadamiającego (rodzica, pracownika) warto zapytać:
  - Jakiego konkretnie zachowanie jest zarzucane nauczycielowi, co dokładnie zrobił, powiedział?
  - Kiedy i gdzie miało miejsce zdarzenie?
  - W jaki sposób powziął pan wiadomość o zdarzeniu (był świadkiem, usłyszał od dziecka, od innego rodzica itp.)?
- b) nauczycielowi trzeba przedstawić istotę zarzutów i uzyskać jego stanowisko (zaprzecza, przyznaje się, częściowo potwierdza) oraz szczegółowe wyjaśnienia;

c) świadków należy zapytać:

- Gdzie dokładnie miało miejsce zdarzenie (sala, korytarz, boisko)?
- Kiedy to się wydarzyło (data, godzina, lekcja)?
- Kto był obecny w tym czasie?
- Co dokładnie zrobił nauczyciel?
- Jak zachowywało się dziecko przed zdarzeniem?
- Co wydarzyło się bezpośrednio przed reakcją nauczyciela?
- Jakie słowa padły? (prośba o możliwie dokładne przytoczenie)
- Czy doszło do kontaktu fizycznego? Jeśli tak, jakiego?

Dyrektor nie powinien pisać, że nauczyciel „jest winny”, ale że „istnieje uzasadnione podejrzenie naruszenia praw i dobra dziecka”

- Jak długo trwała sytuacja?
- W jaki sposób nauczyciel odnosił się do ucznia (ton głosu, słowa, gesty)?
- Czy zachowanie nauczyciela było spokojne, agresywne?
- Czy nauczyciel stosował jakieś środki dyscyplinujące? Jakiego?
- Jak zareagowało dziecko (emocjonalnie i fizycznie)?
- Czy dziecko płakało, wycofało się, okazywało strach?
- Czy po zdarzeniu dziecko potrzebowało pomocy (np. pedagoga, pielęgniarki)?
- Czy zachowanie nauczyciela mogło być dla dziecka upokarzające lub stresujące? Dlaczego?
- Czy dziecko było traktowane inaczej niż inni uczniowie?
- Czy ta sytuacja mogła w jakiś sposób naruszać poczucie bezpieczeństwa dziecka?
- Co wydarzyło się bezpośrednio po zdarzeniu?
- Czy sprawa była zgłaszana? Jeśli tak, to komu?

- Czy rozmawiał pan o tym z innymi osobami (uczniemi, nauczycielami, rodzicami)?
- Czy widział pan całe zdarzenie, czy tylko jego fragment?
- Z jakiej odległości obserwował pan sytuację?
- Czy coś mogło utrudniać obserwację lub słyszenie?

W razie potrzeby można porozmawiać z rodzicami innych uczniów z danej klasy czy grupy, żeby ustalić, czy ich dzieci potwierdzają zdarzenie bądź podobne zachowania nauczyciela.

Dobrze, by dyrektor zlecił psychologowi czy pedagogowi szkolnemu przeprowadzenie indywidualnych rozmów z dzieckiem i – jeśli to uzasadnione – innymi uczniami z klasy/grupy, w szczególności gdy chodzi o przemoc fizyczną lub psychiczną, naruszenie godności, zastraszanie, upokarzanie. Niezbędne jest sporządzenie pisemnych notatek służbowych z tych rozmów.

Ważnym krokiem jest zabezpieczenie materiału dowodowego i analiza np.:

- nagrań z monitoringu, jeżeli obejmuje on miejsce zdarzenia,
- zapisów z dzienników: adnotacji o sytuacjach wychowawczych, uwag, informacji o zdarzeniach itp.,
- notatek służbowych sporządzonych wcześniej przez nauczycieli lub innych pracowników,
- korespondencji, np. e-maili od rodziców, pism, SMS-ów, jeśli rodzic je dostarcza jako dowód,
- dostarczonej przez rodzica dokumentacji medycznej, jeśli dziecko było badane po zdarzeniu.

Z każdej istotnej czynności wyjaśniającej, w szczególności rozmów z zawiadamiającym, nauczycielem i ze świadkami oraz z oglądu nagrań monitoringu, dyrektor (bądź wskazana przez niego osoba) powinien sporządzać notatki służbowe z podaniem daty, godziny, miejsca, wnio-

Podstawa prawna:

- Konstytucja – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze zm.)
- KN – ustawa z 26.01.1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2024 r. poz. 986 ze zm.)
- u.p.o. – ustawa z 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2025 r. poz. 1043 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2025 r. poz. 1071 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2026 r. poz. 236)

sków. Całość materiału należy zgromadzić w jednej teczce, by w razie zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego można było przekazać mu skondensowany, uporządkowany materiał.

W sytuacjach poważnych dyrektor (a gdy sprawa dotyczy jego – organ prowadzący) powinien rozważyć natychmiastowe zawieszenie nauczyciela w pełnieniu obowiązków (w trybie art. 85t KN), zwłaszcza gdy zdarzenie dotyczy czynu naruszającego prawa i dobro dziecka oraz istnieje ryzyko dalszego narażania dzieci.

Przedstawiony schemat działania może okazać się pomocny również w przypadku, gdy wystąpią inne przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej: uchybienia godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela. Należy je wówczas dostosować do konkretnej analizowanej sytuacji, pamiętając, że w praktyce ocenia się, czy doszło do realnego zagrożenia.

Przypadki dyscyplinarne

Na podstawie odpowiedzi na wniośki o udostępnienie informacji publicznej, skierowane do rzeczników dyscyplinarnych w poszczególnych województwach, pozyskałem cenny materiał ukazujący nie tylko skalę i charakter uchybień godności zawodu oraz obowiązkom nauczyciela, lecz także przypadki naruszeń praw i dobra dziecka. Dla dyrektorów szczególnie istotne jest dostrzeżenie zarówno skali zagrożeń, jak i ich charakteru.

Dominujące kategorie naruszeń:

a) najcięższe naruszenia – o charakterze przestępczym:

- wykorzystywanie seksualne, molestowanie seksualne czy prowadzenie korespondencji o charakterze nieobyczajnym – należą do kategorii czynów, które wykraczają poza odpowiedzialność dyscyplinarną i wchodzi w obszar odpowiedzialności karnej; ich wspólne cechy to: rażące naruszenie integralności psychicznej i fizycznej dziecka, wykorzystanie relacji zależności i autorytetu nauczyciela, długofalowe skutki dla rozwoju dziecka,

- z perspektywy dyrektora oznacza to obowiązek natychmiastowej reakcji, w tym zawiadomienia odpowiednich organów;

b) naruszenie nietykalności cielesnej:

- każda forma nieuprawnionego kontaktu fizycznego z uczniem stanowi przekroczenie granic dopuszczalnych relacji; nawet jeśli nie ma charakteru seksualnego, może naruszać godność

Niewłaściwe formy komunikacji często są bagatelizowane, jednak również mogą stanowić naruszenie praw dziecka

i poczucie bezpieczeństwa dziecka i prowadzić do odpowiedzialności dyscyplinarnej, a w określonych sytuacjach również karnej,

- kluczowe jest tu kryterium proporcjonalności i konieczności działania, np. w sytuacjach zagrożenia;

c) niedopuszczalne metody dyscyplinowania:

- szczególnie niepokojące są wskazane przykłady praktyk „wychowawczych” takich jak: zamykanie w pomieszczeniu, unieruchamianie dzieci, zaklepanie ust, stosowanie gróźb,
- tego rodzaju działania mają charakter przemocy fizycznej lub psychicznej, są całkowicie sprzeczne ze standardami ochrony praw dziecka, mogą być kwalifikowane jako naruszenie nietykalności, a nawet znęcanie się;

d) działania pozornie „łżejsze”, ale ryzykowne:

- wypraszenie ucznia z zajęć czy niewłaściwe formy komunikacji często bywają bagatelizowane, jednak również mogą stanowić naruszenie prawa dziecka do nauki, prawa do godnego traktowania, zasady zapewnienia bezpieczeństwa (pozostawienie ucznia bez opieki),
- to obszar, w którym najczęściej dochodzi do „normalizacji” nieprawidłowych praktyk.

Analiza wskazuje na trzy kluczowe obszary ryzyka: brak świadomości granic dopuszczalnych działań wychowawczych, utrwalone nieprawidłowe praktyki traktowane jako „metody dyscypliny” oraz niedostateczna reakcja kadry kierowniczej na pierwsze sygnały naruszeń. W konsekwencji szczególnego znaczenia nabiera jasne określenie standardów ochrony dzieci, systematyczne szkolenie nauczycieli i konsekwentne reagowanie na każde naruszenie niezależnie od jego skali.

Zakończenie

Odpowiedzialność dyscyplinarna nauczyciela w przypadku naruszenia praw i dobra dziecka wymaga każdorazowo indywidualnej oceny konkretnego zdarzenia, opartej na rzetelnym ustaleniu faktów, a nie na założeniach czy automatyzmie. Kluczowe znaczenie ma rozróżnienie między podejrzeniem naruszenia a jego udowodnieniem, które następuje wyłącznie w toku postępowania dyscyplinarnego.

Dyrektor szkoły ma obowiązek reagowania w sytuacjach uzasadnionego podejrzenia naruszenia, w szczególności poprzez przeprowadzenie podstawowych czynności wyjaśniających oraz – jeśli zachodzi taka potrzeba – przekazanie sprawy rzecznikowi dyscyplinarnemu. Dyrektor nie może zastępować organów dyscyplinarnych w rozstrzygnięciu o winie ani formułować kategoriycznych ocen przed zakończeniem postępowania.

W praktyce oznacza to konieczność zachowania dwóch równoległych standardów: skutecznej ochrony dziecka przed potencjalnym naruszeniem jego praw oraz respektowania gwarancji procesowych nauczyciela. Dopiero ich łączne uwzględnienie pozwala na prawidłowe stosowanie przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej.

dr Grzegorz Cwierniewicz
jest ekspertem w zakresie
prawa oświatowego
i zarządzania
oświatą, byłym
dyrektorem szkoły.